

I Karl Hermans Fotspår - En Historisk Tidsvandring

Bästa lärare,

Välkommen med din klass på en levande historielektion om Karl Herman Renlunds liv. Handlingen är förlagd till Helsingfors mellan åren 1864 och 1908, med början i Karleby, Karl Herman Renlunds födelsestad.

Under denna historiska tidsvandring kommer ni att lära känna välgöraren och mecenaten Karl Herman Renlund- ett affärsgeni med hjärta, som legat bakom många av Finlands största företag. Ni kommer att möta bland annat Karl Fazer och Jean Sibelius, höra historien om hur den fattige fiskarsonen Karl Herman byggde upp sitt imperium och hur han även efter sin död 110 år sedan i år, fortsätter att bidra till utbildning, konst och vetenskap. Ni kommer även att få en inblick i hur Storfurstendömet Finland såg ut under Karl Herman Renlunds tid, och kunna fundera över vilka samhällseliga förändringar som bidrog till att han faktiskt kunde bli så framgångsrik som han blev.

Den historiska stadsvandringen är tänkt för högstadiel elever som funderar på vilken väg de ska välja. Kanske Karl Hermans historia kan inspirera- allt är möjligt!

Detta brev innehåller information om tidsepoken och om Karl Herman Renlund som vi hoppas att ni går igenom på valfritt sätt med eleverna innan tidsresan som förarbete, samt tilläggsinformation och efterarbete.

Informationen om Renlunds liv är till stor del hämtad från boken *Vänskapsfullt, KH Renlund*, av Seija Johnson & Pia Timberg, K.H. Renlunds museum, Mellersta Österbottens landskapsmuseums publikationer, samt från biografen *Karl Herman Renlund* av Emil Schybergson, Frenckellska Tryckeriaktiebolaget, 1914.

Välkomna!

Föreningen för Drama och Teater, DOT r.f.
Föreningen Luckan

Historiska händelser och bakgrund

Storfurstendömet Finland 1809-1917

Finland är en del av Ryssland i drygt hundra år, och före det en del av Sverige i flera hundra år. Som en del av Ryssland var Finland autonomt, det vill säga självstyrande. Finland bands till det ryska riket men utgjorde en särskild stat med egna lagar, som själv skötte sina inre angelägenheter. Finland förklarade sig självständigt år 1917.

Nationalromantiken föds

Under 1850 talet började konstnärer mer och mer fokusera på det nationalromantiska för att framhäva Finland som nation. Ett exempel på denna nationalromantiska rörelse var Nuoren Suomen Ryhmä (Unga Finlands Grupp) dit både författare som Juhani Aho och kompositörer som Jean Sibelius hörde. (Se även konstnären Eetu Istos arbete Attack, 1899, som en illustration av Rysslands förtryck). Det var till en stor del den gruppen konstnärer som tillsammans skapade det som vi i Finland ser som nationell identitet idag. Så småningom skapades även en nationalkonst, vilken många förmögna köpmän som var med och byggde upp det finländska samhället såg som sin nationella plikt att stödja.

Industrialismen

I början av 1900-talets Finland levde man i industrialiseringens och moderniseringens snabba tidevarv. Levnadsstandarden förbättrades nästan för alla jämfört med tidigare generationer. Trots detta levde en stor del av befolkningen fortfarande under knappa omständigheter och bara en liten grupp var välbärgad. De som hade investerat i metall och byggbranschen kunde dock göra stora pengar. Det byggdes mycket och kundkretsen för järnaffärerna bestod till en stor del av just byggare.

Helsingfors

Helsingfors var Finlands största industristad. Fabrikerna byggdes i stadens utkanter: Sandviken, Hagnäs, Sörnäs. De viktigaste branscherna var: metall-, livsmedel- och grafisk industri.

Karl Herman Renlund

Karl Herman Renlund föddes i Gamlakarleby den 19.3.1850. Han var det femte barnet i Petter och Brita Maria Renlunds familj, men bara två av barnen överlevde till vuxen ålder. Fadern Petter Renlund var fiskare och Brita Maria var en flitig husmor som försörjde familjen både med sin kokkonst och som sömmerska. Det blev dock svårt att få ihop tillräckligt mycket pengar, speciellt då Petter Renlund

blev döv och inte längre kunde arbeta som fiskare. Båda föräldrarna hoppades på bättre liv för sina barn och stödde aktivt barnens skolgång.

Då Karl Herman var 14 år erbjöds han en plats som lärling i järnhandlare Herlins järnaffär i Helsingfors. Detta betydde i praktiken att han inte kunde bo hemma längre, utan måste försörja sig själv och bygga upp ett eget yrke. Den tidens resa mellan Gamlakarleby och Helsingfors var mycket lång och otroligt nog återsåg Karl Herman aldrig sina föräldrar, även om de brevväxlade flitigt och Karl Herman bidrog till föräldrarnas ekonomi.

Ord och uttryck att diskutera betydelsen av innan tidsvandringen-

Mecenat

Välgörare

Gå i borgen

Gå på Boda- (Karleby dialekt, att bli lärling i handelsbod)

Storfurstendömet Finland

Industrialismen

Nationalromantiska rörelsen